

Industriekultur Düsseldorf und das Bergische Land, Walter Buschmann (Hg.), Klartext 2016, 508 sider, illustreret, ISBN 978-3-8375-1565-7, vejl. pris € 39,95.

Et af de vigtige og ældste industrilandskaber i Tyskland er Bergische Land umiddelbart syd for Ruhr Distriktet og tæt på Köln og Düsseldorf. Her findes byer som Solingen og Remscheid kendt for deres stål, knive og andre redskaber, Barmen og Elberfeld som blev sammenlagt til Wuppertal i 1929, familien Engels hjemegn og kendt for sin tekstilindustri og svævebanen fra 1903. Fra en skandinavisk synsvinkel er området udover de mange knive kendt fra Lars Magnussons afhandling om protoindustri og fleksibel produktion på grundlag af smedeindustrien i Sheffield, Solinge, Remscheid og Eskilstuna fra 1994, og det var eksempelvis i Barmen den københavnske manufakturgrossist Holger Petersen gjorde mange af sine tidlige indkøb.

Når Bergische Land havde en århundred lang protoindustriel håndværkstradition hænger det blandt andet sammen med, at jorden i store dele af regionen dårlig egnede sig til landbrug, at der var en relativ let tilgang til energi i form af vandløb og skov, nærheden til jernmalm udvundet i Siegerlands mineområder, og nærheden til et distributionssystem i form af handelsnetværk og -ruter som Dortmund – Frankfurt og Köln – Iserlohn – Soest. Disse temaer bliver introduceret, men ikke systematisk undersøgt i den 500 sider lange bog. Den består af 25 kapitler skrevet af forskellige forfattere, og er en bearbejdet

udgave af indlæg fra en to dages konference om regionens industriekultur.

Kapitlerne belyser forskellige emner som brugsforeningsbevægelsen i Wuppertal, dæmnings- og brobyggeri, jernbanestationer, industriarkitekter eller knivfabrikation i Solingen, store enkelt virksomheder som Mannesmann eller Beyerwerke. Tilgangene er især industrihistorisk eller arkitekturhistorisk men ikke kulturgeografisk, etnologisk eller bebyggelsehistorisk. Selvom der ikke er nogen hypotese til at binde kapitlerne sammen, skal det ikke overskygge, at flere af kapitlerne f.eks. om metalindustrien i Solingen eller "forlæggerhusene" i Barmen og Engelskirchen både er grundige og inspirerende.

Hertil kommer et introducerende kapitel om regionens aktuelle planstrategi i lyset af de seneste årtiers strukturændringer. I strategien indgår industriekultur som en af regionens ressourcer, der aktuelt er ved at blive foldet ud. Det sker ved at værdsættelse og sikre fysiske spor og levn bl.a. ved genbrug, oprettelse af industrimuseer og en større grad af sammentænkning af fysisk planlægning, kulturpolitik og erhvervs politik herunder branding og destinationsudvikling. Forskning og formidling kan tilføjes, for ny viden og nye fortolkninger f.eks. i form af den aktuelle bog er også en vigtig del af strategien.

Bogen er forsynet med noter og litteraturhenvisninger, talrige eksteriørbilleder, enkelte plantegninger, stort set ingen kort og ingen tabeller eller grafer.

Caspar Jørgensen